

Верховний
Суд

Солідарна та субсидіарна відповідальність у справах про банкрутство. Актуальна судова практика

Олександр Банасько

суддя Великої Палати Верховного Суду

1. Притягнення до субсидіарної відповідальності у справах про банкрутство.
2. Покладення солідарної відповідальності на органи управління боржника.
3. Проблемні питання.
4. Справи передані / перебувають на розгляді судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС у 2025 році
5. Інформаційні ресурси

1. Притягнення до субсидіарної відповідальності у справах про банкрутство.

Нормативне регулювання інституту субсидіарної відповідальності у справах про банкрутство (новели)

Частиною п'ятою статті 42 КУзПБ встановлено, що **особи, які вчинили, погодили правочини або вчинили майнові дії, визначені частинами першою і другою цієї статті**, несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника у межах суми завданих боржнику такими майновими діями збитків (статтю 42 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом « 2971-IX від 20.03.2023 »)

Відповідно до частини другої статті 59 КУзПБ протягом 15 днів з дня призначення ліквідатора відповідні посадові особи банкрута зобов'язані передати бухгалтерську та іншу документацію, печатки і штампи, матеріальні та інші цінності банкрута ліквідатору. У разі ухилення від виконання зазначених обов'язків відповідні посадові особи банкрута **несуть зобов'язання щодо відшкодування збитків, завданих таким ухиленням**. Ліквідатор має право замовити виготовлення дублікатів печатки та штампів у разі їх втрати.

Частиною другою статті 61 КУзПБ передбачено, що під час здійснення своїх повноважень **ліквідатор, кредитор** має право заявити вимоги до третіх осіб, які відповідно до законодавства несуть **субсидіарну відповідальність** за зобов'язаннями боржника у зв'язку з доведенням його до банкрутства. Розмір зазначених вимог визначається з різниці між сумою вимог кредиторів і ліквідаційною масою.

У разі банкрутства боржника з вини його засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі з вини керівника боржника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки чи мають можливість іншим чином визначати його дії, на засновників (учасників, акціонерів) боржника-юридичної особи або інших осіб у разі недостатності майна боржника може бути покладена **субсидіарна відповідальність** за його зобов'язаннями.

Стягнені суми включаються до складу ліквідаційної маси і можуть бути використані лише для задоволення вимог кредиторів у порядку черговості, встановленому цим Кодексом.

Підстави для притягнення до субсидіарної відповідальності

Визначене частиною другою статті 61 КУзПБ господарське правопорушення, за вчинення якого засновники (учасники, акціонери), керівник боржника та інші особи, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки чи мають можливість іншим чином визначати його дії, можуть бути притягнуті до субсидіарної відповідальності поряд з боржником у процедурі банкрутства у разі відсутності майна боржника, має обґрунтовуватися судами шляхом встановлення складу такого правопорушення (**об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони**).

Об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у певній сфері, у даному випадку – права кредитора (-ів) на задоволення його (їх) вимог до боржника у справі про банкрутство за рахунок активів боржника, що не можуть бути задоволені внаслідок відсутності майна у боржника.

Об'єктивну сторону такого правопорушення складають дії або бездіяльність певних фізичних осіб та/або юридичних осіб, пов'язаних з боржником, що призвели до відсутності у нього майнових активів для задоволення вимог кредиторів.

Суб'єктами правопорушення є особи визначені частиною другою статті 61 КУзПБ.

Суб'єктивною стороною правопорушення для застосування субсидіарної відповідальності є ставлення особи до вчинюваних нею дій чи бездіяльності (мотиву, мети, умислу чи необережності суб'єкта правопорушення).

Зміст субсидіарної відповідальності

Субсидіарна відповідальність у справах про банкрутство є **самостійним цивільно-правовим видом відповідальності**, який за заявою ліквідатора покладається на засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі керівника боржника при наявності підтвердження вини вказаних осіб у доведенні юридичної особи (боржника у справі про банкрутство) до стану неплатоспроможності. Для застосування такої відповідальності необхідним є встановлення судом складових елементів господарського правопорушення як об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона правопорушення.

Субсидіарна відповідальність за доведення до банкрутства за своєю правовою природою є **відповідальністю за зловживання суб'єктивними цивільними правами, які завдали шкоди кредиторам**.

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 22.04.2021 у справі № 915/1624/16

Щодо розміру субсидіарної відповідальності

Розмір вимог ліквідатора до третіх осіб, які відповідно до законодавства несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника у зв'язку з доведенням його до банкрутства за приписами статті абзацу 1 частини п'ятої статті 41 Закону про банкрутство (до 21.10.2019), абзацу 1 частини другої статті 61 КУзПБ **визначається з різниці між сумою вимог кредиторів і ліквідаційною масою.**

Вартість майна, яке було виведено з активів боржника не впливає на розмір субсидіарної відповідальності, а визначенню розміру останньої передують формування ліквідаційної маси.

Цілком очевидно, що така законодавча конструкція **визначає субсидіарну відповідальність в якості санкції за недобросовісні і нерозумні дії та спрямована на стимулювання добросовісності дій боржника та прискання протиправних дій зі сторони засновників, керівника боржника, інших осіб з метою захисту інтересів кредиторів і гарантування погашення їх вимог в максимально можливому розмірі.**

Притягнення до субсидіарної відповідальності засновників, керівника та заінтересованих осіб та стягнення солідарно грошових коштів у сумі – 3 184 538,79 грн у зв'язку з доведенням до банкрутства, оскільки дії зазначених осіб були направлені на виведення шляхом внесення до статутного капіталу іншої юридичної особи створеної пов'язаними особами єдиного майнового активу (нерухомого майна) (суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви, суд апеляційної інстанції скасував рішення та прийняв нове про задоволення заяви, суд касаційної інстанції залишив рішення апеляції без змін)

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 22.04.2021 у справі № 915/1624/16

Щодо суб'єктів субсидіарної відповідальності та підстав її застосування

Системний аналіз змісту абзацу 1 частини п'ятої статті 41 Закону про банкрутство, абзацу 1 частини другої статті 61 КУзПБ у взаємозв'язку з іншими нормами законодавства свідчить, що до третіх осіб, які несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника, у зв'язку з доведенням його до банкрутства відносяться **будь-які особи**, наслідком дій або бездіяльності яких стало банкрутство юридичної особи.

На особу, яка отримала вигоду з протиправної, в т.ч. недобросовісної поведінки керівника чи засновників боржника поширюються правила субсидіарної відповідальності за якими суб'єктом субсидіарної відповідальності може бути **особа, яка отримала істотну (відносно масштабу діяльності боржника) вигоду у вигляді збільшення активів, яка не могла б утворитися у випадку відповідності дій засновників та керівника боржника закону, в т.ч. принципу добросовісності**.

Статтею 61 КУзПБ від 21.10.2019, статтею 41 Закону про банкрутство до 21.10.2019 закріплено **правову презумпцію субсидіарної відповідальності осіб**, що притягуються до неї, складовими якої є недостатність майна ліквідаційної маси для задоволення вимог кредиторів та наявність ознак доведення боржника до банкрутства, **яка є спростовною**, оскільки передбачає можливість цих осіб довести відсутність своєї вини у банкрутства боржника та уникнути відповідальності.

(Постанова КГС ВС від 01.06.2021 у справі № 911/2243/18 - якщо після визнання боржника банкрутом за наявності ознак доведення до банкрутства юридичної особи – боржника погашення заборгованості банкрута є неможливим внаслідок дій та (або) бездіяльності засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі керівника боржника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки чи мають змогу іншим чином визначати його дії, **то такі особи можуть бути притягнуті до субсидіарної відповідальності за заборгованістю боржника допоки такі особи не доведуть протилежного**)

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 22.04.2021 у справі № 915/1624/16

Щодо ефективності обраного ліквідатором способу захисту інтересів боржника та кредиторів

Не може бути підставою для відмови у задоволенні заяви ліквідатора про покладення субсидіарної відповідальності **неналежність обраного ним способу захисту** інтересів боржника та кредиторів з огляду на відсутність спростування (оскарження) відповідних дій (спростування презумпції правомірності правочину, оскарження ухвалених юридичною особою рішень тощо), оскільки визначальним у застосуванні цієї відповідальності із урахуванням правової конструкції частини п'ятої статті 41 Закону про банкрутство, частини другої статті 61 КУзПБ є використання особою належних їй суб'єктивних прав на шкоду інтересам боржника та кредиторів, що призвело до неплатоспроможності боржника, а не спростування правомірності прийнятих нею рішень, вчинених дій та правочинів тощо.

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Щодо застосування статті 625 ЦК України в разі невиконання рішення суду, ухваленого за наслідками розгляду заяви про покладення субсидіарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 05.06.2024 у справі № 915/1624/16 (915/621/21)

У статті 625 ЦК України визначені загальні правила відповідальності за порушення будь-якого грошового зобов'язання незалежно від підстав його виникнення (договір чи делікт). Приписи цієї статті **поширюються на всі види грошових зобов'язань**, якщо інше не передбачено договором або спеціальними нормами закону, який регулює, зокрема, окремі види зобов'язань.

В разі неналежного виконання (прострочення) підтвердженого (визначеного, конкретизованого) судовим рішенням грошового зобов'язання перед кредитором до правовідносин щодо прострочення виконання грошового зобов'язання слід застосовувати приписи частини другої статті 625 ЦК України.

Спеціальні норми КУзПБ не обмежують дії статті 625 ЦК України на правовідносини щодо прострочення виконання особами, притягнутими до субсидіарної відповідальності, грошового зобов'язання, підтвердженого (визначеного) у грошовому еквіваленті судовим рішенням з урахуванням встановленого індексу інфляції та трьох процентів річних від простроченої суми.

Через невиконання відповідачами постанови суду про солідарне стягнення на користь боржника коштів у сумі 3 190 062,79 грн субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями боржника у зв'язку з доведенням до банкрутства ліквідатор боржник у межах справи про банкрутство звернувся з позовом до відповідачів про стягнення на користь боржника 365 119,69 грн – інфляційних втрат, 108 013,67 грн – три проценти річних, нараховані на підставі статті 625 ЦК України на нестягнуту суму.

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Щодо наслідків недоведення розміру субсидіарної відповідальності акціонерів та керівника боржника

Постанова КГС у складі ВС від 22.03.2023 у справі № 5/58

При поданні заяви про покладення субсидіарної відповідальності на осіб, винних у доведенні боржника до банкрутства, саме **ліквідатор зобов'язаний надати суду відомості щодо актуального складу кредиторів боржника та їх вимог**, оскільки стягнуті в порядку субсидіарної відповідальності грошові включаються до складу ліквідаційної маси і можуть бути використані лише для задоволення вимог кредиторів, тому **достеменне встановлення суми непогашених вимог кредиторів за недостатністю майна банкрута, є обов'язковим**.

За **відсутності відомостей щодо актуального реєстру вимог кредиторів, що унеможливорює визначення розміру субсидіарної відповідальності**, в **задоволенні заяви** ліквідатора про покладення субсидіарної відповідальності на акціонерів і керівника боржника та стягнення з них грошових коштів **слід відмовити**.

Притягнення до субсидіарної відповідальності акціонерів та керівника боржника та стягнення солідарно грошових коштів у сумі – 147 534 101,67 грн, оскільки в діях керівництва та окремих акціонерів наявні ознаки доведення до банкрутства, а саме навмисне погіршення фінансово-господарського стану (суд першої інстанції задовольнив частково заяву, суд апеляційної інстанції скасував рішення та прийняв нове про відмову у задоволенні заяви, суд касаційної інстанції залишив рішення апеляції без змін)

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Щодо обов'язку ліквідатора доводити причинно-наслідковий зв'язок між діями / бездіяльністю осіб, винних у доведенні боржника до банкрутства, та неплатоспроможністю боржника / доведенням його до банкрутства в разі подання до суду заяви про покладення на них субсидіарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 18.05.2023 у справі № 910/3438/13

Звернення ліквідатора до господарського суду із заявою про покладення на осіб, винних за доведення боржника до банкрутства, субсидіарної відповідальності, має бути **аргументованим, містити виклад обставин з наданням підтверджуючих доказів**, які свідчать про наявність стверджуваного правопорушення зі сторони особи (осіб) винних за твердженням ліквідатора у доведенні боржника до банкрутства. Доведення до банкрутства для покладення субсидіарної відповідальності **має відбуватись на підставі документів та фактичних даних, отриманих у процедурах банкрутства**.

Саме **на ліквідатора** як заявника відповідно до частини другої статті 61 КУЗПБ, статей 74, 76, 77 ГПК України **покладається обов'язок доведення причинно-наслідкового зв'язку між винними діями чи бездіяльністю суб'єкта відповідальності і настанням негативних для боржника наслідків у вигляді неплатоспроможності, відсутності у нього активів для задоволення визнаних судом вимог кредиторів**.

Формальне виконання ліквідатором визначеного КУЗПБ обов'язку зі звернення до суду із заявою про покладення субсидіарної відповідальності – створення легітимного вигляду дотримання / виконання вимог закону (вчинення дій «про людське око») за своєю суттю не свідчить про наявність підстав для притягнення визначених ним в заяві осіб до субсидіарної відповідальності, адже ініціювання притягнення осіб до субсидіарної відповідальності насамперед передбачає доведення причинно-наслідкового зв'язку між їх діями чи бездіяльністю таких осіб і неплатоспроможністю боржника, доведенням його до банкрутства.

Формально подана ліквідатором заява не може слугувати підставою для її задоволення та/або для скасування судових рішень про відмову в покладенні субсидіарної відповідальності, однак такі дії ліквідатора мають підлягати критичній оцінці щодо дотримання ним принципу безсумнівної повноти дій під час затвердження звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу.

Притягнення до субсидіарної відповідальності та стягнення солідарно грошових коштів у сумі – 523 608 628,32 грн з учасників та керівників боржника внаслідок дій / бездіяльності яких, зокрема, вчинення у період збитковості господарської діяльності товариства та тяжкого його фінансового становища дій з укладення кредитних договорів, які призвели до збільшення кредиторської заборгованості товариства та його неплатоспроможності (суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви, суд апеляційної інстанції змінив рішення в мотивувальній частині, суд касаційної інстанції залишив без змін рішення апеляції)

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Щодо процесуального статусу суб'єктів субсидіарної відповідальності

Постанова судової палати з розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС від 22.11.2023 у справі № 910/4685/20

Віднесення за статтею 1 КУзПБ певних осіб, щодо прав або обов'язків яких існує спір, до категорії "інших учасників справи про банкрутство" не свідчить про наділення таких осіб статусом учасника справи про банкрутство (непозовного провадження) в силу закону.

Вирішуючи проблемний аспект у правовому регулюванні статусу таких суб'єктів, Верховний Суд зазначає, що інші учасники справи про банкрутство, щодо прав або обов'язків яких існує спір, не належать до учасників справи про банкрутство (за винятком тих осіб, які одночасно належать до I та II груп), а їх процесуальний статус доцільно визначити саме як "учасники відокремленого позовного провадження у справі про банкрутство". Такі висновки є застосовними також щодо суб'єктів субсидіарної відповідальності у справі про банкрутство.

Заява ліквідатора про покладення субсидіарної відповідальності на осіб, винних у доведенні до банкрутства боржника, розглядається за правилами ГПК України в межах справи про банкрутство в порядку, визначеному статтею 7 КУзПБ. Отже, **суб'єкти субсидіарної відповідальності у такому майновому спорі мають статус відповідачів, тобто належать до учасників відокремленого позовного провадження у справі про банкрутство та не наділені** (за винятком, якщо таким суб'єктом є особа, яка одночасно належать до II групи та має статус уповноваженої особи засновників (учасників, акціонерів) боржника) **повним обсягом процесуальних прав учасників справи про банкрутство, зокрема права на оскарження судових рішень у такій справі** (у т.ч. ухвали про визнання грошових вимог кредиторів до боржника).

Крім того, відсутні підстави для віднесення суб'єктів субсидіарної відповідальності у справі про банкрутство до осіб, про права, інтереси та (або) обов'язки яких суд **вирішив питання ухвалою про визнання кредиторських вимог** (за винятком, якщо в мотивувальній чи резолютивній частині такої ухвали містяться висновки суду про права та обов'язки названих суб'єктів).

У відповідному майновому спорі про покладення субсидіарної відповідальності, що розглядається у відокремленому позовному провадженні у межах справи про банкрутство, **такий суб'єкт у статусі відповідача має можливість в силу вимог частини п'ятої статті 75 ГПК України спростовувати обставини, що визначають розмір майнових вимог кредиторів до боржника у такій справі.**

Оскарження особою, на яку серед інших покладено субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника, ухвали в частині визнання іншої особи кредитором боржника

Актуальна судова практика щодо субсидіарної відповідальності

Щодо моменту виникнення права вимоги про покладення субсидіарної відповідальності у справі про банкрутство

Постанова судової палати з розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС від 19.06.2024 у справі № 906/1155/20 (906/1113/21)

Однією з обов'язкових передумов субсидіарної відповідальності є її **розмір, що визначається з різниці між сумою вимог кредиторів і ліквідаційною масою**. При цьому, **розмір субсидіарної відповідальності визначається в той момент, коли ліквідатор за результатами здійснення судових проваджень у процедурі банкрутства боржника остаточно визначив вартість ліквідаційної маси в грошовому еквіваленті за фактом продажу в процедурі ліквідації включених до її складу активів та здійснив за рахунок отриманих від продажу коштів розрахунок із визнаними у справі кредиторами**.

Право ліквідатора подати заяву про покладення субсидіарної відповідальності **виникає не раніше ніж після завершення реалізації об'єктів, включених до ліквідаційної маси банкрута, та розрахунків з кредиторами на підставі проведення такої реалізації у ліквідаційній процедурі**. А **передчасне звернення з вимогами про покладення субсидіарної відповідальності у справі про банкрутство - до здійснення задоволення вимог кредиторів за рахунок коштів, отриманих за наслідками реалізації всіх виявлених у боржника активів, з встановленням факту недостатності майна, виключає розгляд, дослідження, оцінку та встановлення осіб, винних у правопорушенні з доведення боржника до банкрутства, тобто виключає визначення суб'єктів та суб'єктивної сторони відповідного правопорушення**. При цьому Верховний Суд зазначив, що **початок перебігу позовної давності за вимогами про субсидіарну відповідальність у справі про банкрутство пов'язується з обставиною встановлення недостатності майна боржника для задоволення вимог кредиторів у справі про банкрутство**.

(КГС ВС **відступив** від раніше висловленої правової позиції в питанні обчислення позовної давності при застосуванні субсидіарної відповідальності у справі про банкрутство, що викладена в його постановках від 17.03.2020 у справі № 10/5026/995/2012, від 02.09.2020 у справі № 923/1494/15, від 10.12.2020 у справі № 922/1067/17, від 10.06.2021 у справі № 5023/2837/11)

Притягнення до субсидіарної відповідальності керівника та власника боржника та стягнення солідарно грошових коштів у сумі – 1 647 882,61 грн через порушення вимог ч. 6 ст. 34 КУзПБ щодо звернення із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство за наявності фактів нерентабельності та збитковості підприємства, а також вчиненням транзакцій з перерахування коштів, згідно з якими боржник вчиняв правочини з відчуження власних активів з метою виведення основних засобів на користь третіх осіб, виводив готівкові кошти, завідомо невігідно розривав договори оренди землі (суд першої інстанції ухвалою, залишеною без змін постановою суду апеляційної інстанції, відмовив у задоволенні заяви, суд касаційної інстанції змінив мотивувальну частину рішень судів попередніх інстанцій)

2. Покладення солідарної відповідальності на органи управління боржника.

Нормативне регулювання інституту солідарної відповідальності у справах про банкрутство (новели)

Частиною шостою статті 34 КУзПБ визначено, що боржник зобов'язаний у місячний строк звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі **про банкрутство у разі виникнення неплатоспроможності**, зокрема якщо задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами або якщо розмір грошових зобов'язань боржника, строк виконання яких настав, перевищує вартість активів боржника, та в інших випадках, передбачених цим Кодексом.

Якщо органи управління боржника допустили порушення цих вимог, вони несуть солідарну відповідальність за незадоволення вимог кредиторів. Питання порушення органами управління боржника зазначених вимог підлягає розгляду господарським судом **під час здійснення провадження у справі**. У разі виявлення такого порушення про це зазначається в ухвалі господарського суду, що є підставою для подальшого звернення кредиторів своїх вимог до зазначеної особи.

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо змісту солідарної відповідальності та підстав для її покладення на керівника боржника

Постанова КГС ВС від 23.03.2021 у справі № 910/3191/20

Солідарна відповідальність керівника боржника – **це вид спеціальної цивільно-правової відповідальності**, відповідно до якої при здійсненні провадження у справі про банкрутство керівник боржника, який не звернувся до господарського суду у місячний термін у разі наявності загрози неплатоспроможності підлягає притягненню до солідарної відповідальності за незадоволення вимог кредиторів відповідно до заяви кредитора, після виявлення такого порушення ухвалою господарського суду.

Заява арбітражного керуючого про покладення солідарної відповідальності на керівника боржника через вчинення керівником боржника дій, які мають ознаки приховуваного банкрутства, наслідком яких було доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неплатоспроможності та нанесення майнової шкоди кредиторам (реєстр вимог кредиторів у процедурі розпорядження майном затверджено на суму 7 845 039,83 грн) (суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви, суд апеляційної інстанції скасував рішення та прийняв нове про задоволення заяви, суд касаційної інстанції рішення апеляції залишив без змін)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо змісту солідарної відповідальності та підстав для її покладення на керівника боржника

Постанова КГС ВС від 15.06.2021 у справі № 910/2971/20

Підставою для застосування солідарної відповідальності є необхідність доведення заявником та встановлення судом **двох юридичних фактів**:

- порушення визначеного абзацом другим частини шостою статті 34 КУзПБ місячного строку;
- наявність у боржника протягом цього строку та/або більше ознак загрози неплатоспроможності боржника.

Умовами/складовими для встановлення щодо боржника такого складного за своїм змістом юридичного факту як **загроза неплатоспроможності боржника** є одночасна (зокрема протягом місячного періоду, визначеного частиною шостою статті 34 КУзПБ) наявність, в свою чергу, таких юридичних фактів:

(1) існування у боржника щонайменше перед двома кредиторами зобов'язань, строк виконання яких настав та визначається за правилами закону, що регулює відповідні правовідносини (купівлі-продажу, поставки, підряду, позики, бюджетні та податкові тощо);

(2) розмір всіх активів боржника є меншим, ніж сумарний розмір зобов'язань перед всіма кредиторами боржника, строк виконання яких настав за правилами закону, що регулює відповідні правовідносини (купівлі-продажу, поставки, підряду, позики, бюджетні та податкові тощо), тобто такий майновий стан боржника за всіма його показниками (основними фондами, дебіторською заборгованістю, строк виконання зобов'язань щодо якої настав, тощо), який за оцінкою сукупної вартості всіх активів Боржника очевидно не здатний забезпечити задоволення вимог виконання зобов'язань перед всіма кредиторами, строк виконання яких настав, ні у добровільному, ні у передбаченому законом примусовому порядку.

Заява кредитора про притягнення керівника боржника до солідарної відповідальності та вжиття заходів щодо накладення арешту на все його майно через допущення ним виникнення підстав для відкриття провадження у справ про банкрутство, невиконання вимог ч.6 ст. 34 КУзПБ щодо звернення у місячний строк із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство, а також з огляду на бездіяльність у виконанні зобов'язань перед кредитором з оплати постановленого ним товару за укладеним контрактом, що призвели до виникнення грошового зобов'язання, сума якого стягнена за рішенням суду, яке не може бути виконане через відсутність майна та грошових коштів (судами першої та апеляційної інстанції відмовлено у задоволенні заяви, судом касаційної інстанції попередні рішення скасовано та направлено справу на новий розгляд)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 09.06.2022 у справі № 904/76/21

Притягнення керівників, засновників (учасників, акціонерів) боржника, інших осіб боржника до солідарної та субсидіарної відповідальності є **винятковим механізмом відновлення порушених прав кредиторів**. Істотна та явна диспропорція між зобов'язаннями та активами по суті неплатоспроможного боржника та **непоінформованість про це кредиторів цілком очевидно порушують права останніх**. У зв'язку з цим для захисту майнових інтересів кредиторів боржника запроваджено правове регулювання своєчасного інформування керівником юридичної особи його кредиторів про неплатоспроможність (недостатність майна) боржника.

Сутність солідарної відповідальності полягає у залученні керівника боржника – юридичної особи щодо якої здійснюється провадження у справі про банкрутство, до солідарного обов'язку з виконання грошових зобов'язань боржника як правового механізму захисту та **відновлення прав кредиторів, які будучи своєчасно необізнаними з його вини про стан неплатоспроможності боржника**, а саме про суттєву диспропорцію між обсягом зобов'язань боржника і розміром його активів, вступили з ним у правовідносини (хоча могли б не вступати) внаслідок чого позбавлені можливості задовольнити наявні в них вимоги до боржника.

Тлумачення змісту частини шостої статті 34 КУзПБ свідчить, що **суб'єктом солідарної відповідальності** є виключно **керівник боржника**, в тому числі колишній керівник, оскільки наведена норма не містить жодних обмежень покладення такої відповідальності на керівника боржника, **повноваження якого на час відкриття/здійснення провадження у справі про банкрутство припинились**.

Конкурсний кредитор у судовій процедурі розпорядження майном боржника звернувся із заявою про покладення солідарної відповідальності на керівників боржника та солідарне стягнення з керівників боржника й самого боржника заборгованості в розмірі кредиторських вимог заявника визнаних ухвалою суду оскільки попри обізнаність керівника боржника про наявність невиконаного грошового зобов'язання на суму 7 945 000,00 грн, ним не подано до суду заяву про відкриття провадження у справі про банкрутство (суди першої та апеляційної інстанцій відмовили у задоволенні заяви, встановивши передчасність її подання, суд касаційної інстанції попередні рішення в частині вимог щодо покладення солідарної відповідальності на керівників боржника скасував, справу направив на новий розгляд)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 09.06.2022 у справі № 904/76/21

Тлумачення норм статей 13, 92 ЦК України у взаємозв'язку з положеннями статті 34 КУзПБ свідчить, що **керівник боржника зобов'язаний діяти добросовісно, розумно не лише по відношенню до юридичної особи, а й щодо кредиторів** та враховуючи права та законні інтереси останніх, зокрема, **повинен своєчасно їх інформувати про стан неплатоспроможності боржника, сприяти їм в отриманні такої інформації, що має вплив на прийняття ними рішень щодо порядку взаємодії з боржником.**

Невиконання керівником вимог абзацу першого частини шостої статті 34 КУзПБ щодо звернення до суду в місячний строк за наявності визначених цією нормою підстав із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство **боржника свідчить по суті про недобросовісне приховування ним від кредиторів інформації щодо незадовільного майнового становища боржника.**

Така поведінка керівника боржника **має наслідком нерозумне та недобросовісне прийняття неплатоспроможним боржником додаткових боргових зобов'язань** за умов, коли не можуть бути виконані існуючі, **свідому неможливість задоволення боржником вимог нових кредиторів від яких були приховані дійсні факти**, і як наслідок виникнення збитків в цих кредиторів введених в оману щодо стану платоспроможності боржника.

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 09.06.2022 у справі № 904/76/21

Тлумачення абзацу другого частини шостої статті 34 КУЗПБ із застосуванням філологічного та логічного способів його інтерпретації для цілей покладення на керівника боржника, у разі допущення ним порушення вимог наведених в абзаці першому цієї норми, солідарної відповідальності за незадоволення вимог кредиторів дозволяє виокремити такі **два взаємопов'язаних між собою етапи порядку її застосування:**

I етап – розгляд господарським судом питання наявності підстав для покладення на керівника боржника солідарної відповідальності, що передбачає з'ясування дотримання керівником боржника вимог абзацу першого цієї норми, в тому числі наявності ознак загрози неплатоспроможності, моменту виникнення загрози неплатоспроможності боржника, належного та своєчасного виконання відповідного обов'язку керівником боржника тощо;

II етап – звернення кредиторів (після встановлення ухвалою суду порушення зі сторони керівника боржника) з грошовими вимогами (попередньо визнаними судом) до керівника боржника та розгляд їх судом.

Розгляд вимог про стягнення грошових коштів з керівника боржника на підставі приписів частини шостої статті 34 КУЗПБ, як і вимог про покладення солідарної відповідальності, **здійснюється за правилами ГПК України в порядку визначеному статтею 7 КУЗПБ у межах справи про банкрутство**, в т.ч. із урахуванням можливості застосування процесуального інституту об'єднання позовів (стаття 173 ГПК України).

Приймаючи до уваги **принцип конкурсного імунітету, не допускається стягнення кредитором(-ами) з керівника боржника грошових коштів в рахунок індивідуального погашення заявлених вимог поза межами конкретної конкурсної процедури.**

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо презумпції вини керівника юридичної особи в разі недотримання ним імперативного обов'язку щодо звернення до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство за наявності в юридичної особи ознак неплатоспроможності

Постанова КГС у складі ВС від 30.03.2023 у справі № 910/13909/20

У частині шостій статті 34 КУзПБ закріплено презумпцію вини керівника боржника в разі недотримання ним імперативного обов'язку, визначеного абзацом першим цієї норми, звернутись до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство. Водночас якщо керівник боржника доведе, що виникнення обставин, визначених абзацом першим частини шостої статті 34 КУзПБ, не свідчило про стан загрози неплатоспроможності, тобто об'єктивне банкрутство (критичний момент, з настанням якого боржник через зниження вартості чистих активів став нездатним у повному обсязі задовольнити вимоги кредиторів, у тому числі й щодо сплати обов'язкових платежів), і він, незважаючи на тимчасові фінансові ускладнення, добросовісно розраховував на їх подолання в розумний строк, доклав залежних від нього максимальних зусиль для досягнення такого результату, то такий керівник з урахуванням загальноправових принципів юридичної відповідальності може бути звільнений від солідарної відповідальності.

Розпорядник майна боржника звернувся із заявою про покладення солідарної відповідальності за зобов'язаннями на керівника боржника у зв'язку з не зверненням із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство попри наявну інформацію щодо фінансового стану боржника (наявність невиконаних зобов'язань на суму 21 868 769,73 грн), вжиття керівником боржника заходів для унеможливлення виконання грошових зобов'язань перед кредиторами (судом першої інстанції задоволено заяву, судом апеляційної інстанції скасовано ухвалу та прийнято нове рішення про відмову у задоволенні заяви, суд касаційної інстанції рішення апеляції скасував, залишив в силі рішення суду першої інстанції щодо покладення солідарної відповідальності на керівника боржника)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Постанова КГС у складі ВС від 04.07.2023 у справі № 911/293/21 (911/682/22)

Щодо визначення кола суб'єктів солідарної відповідальності за правилами частини шостої статті 34 КУзПБ у разі зміни керівництва боржника

Якщо обставини загрози неплатоспроможності юридичної особи тривали певний час (більше одного місяця), протягом цього часу керівника боржника було замінено на іншого або ці заміни відбувались неодноразово, а повноваження кожного із призначених керівників юридичної особи, що весь цей час перебувала в стані загрози неплатоспроможності, **тривали більше одного місяця і жодний із них після спливу, зокрема, місяця перебування на посаді керівника юридичної особи не подав до суду заяви боржника про банкрутство**, то це є підставою для встановлення судом відповідного порушення положень абзацу першого частини шостої статті 34 КУзПБ **щодо кожного з відповідних керівників як передумови для покладення солідарної відповідальності**.

Щодо обставин для покладення у справі про банкрутство юридичної особи солідарної відповідальності у разі множинності її суб'єктів

Питання про встановлення порушення абзацу першого частини шостої статті 34 КУзПБ як підстави для солідарної відповідальності у разі множинності її суб'єктів **вирішується індивідуально щодо кожного із цих суб'єктів**, зважаючи не лише на таку об'єктивну обставину як здійснення керівництва юридичною особою боржника в період, коли він перебував у стані загрози неплатоспроможності більше місяця, а й на добросовісність поведінки керівника у відповідний період, зокрема чи докладав він максимальних зусиль, щоб подолати у розумний строк тимчасові фінансові ускладнення боржника, або, навпаки, вчиняв незаконні дії щодо боржника, перешкоджав його діяльності чи посилював негативний фінансовий стан боржника тощо.

Ліквідатор боржника подав заяву про покладення на колишнього керівника боржника солідарної відповідальності за зобов'язаннями боржника, в якій також просив встановити, що ухвала про покладення солідарної відповідальності є підставою для подальшого звернення кредиторів, вимоги яких визнані у цій справі, зі своїми вимогами до колишнього керівника боржника оскільки керівником боржника порушено вимоги ч.6 ст. 34 КУзПБ щодо звернення у місячний строк із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство попри обізнаність про неплатоспроможність боржника (пасив складав понад 74 млн.грн, тоді як актив – 0) та вчинення керівником незаконних дій після відкриття провадження у справі про банкрутство (судами першої та апеляційної інстанцій відмовлено у задоволенні заяви, суд касаційної інстанції попередні рішення скасував, направив справу на новий розгляд)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо покладення солідарної відповідальності на керівника боржника

Постанова КГС у складі ВС від 15.05.2024 у справі № 902/1068/20

Обчислення визначеного абзацом першим частини шостої статті 34 КУзПБ місячного строку для обов'язку боржника звернутись із заявою про відкриття провадження про банкрутство в разі загрози неплатоспроможності **починається з того моменту, коли за законом, що регулює відповідні правовідносини між кредитором (кредиторами) та боржником** (купівлі-продажу, поставки, підряду, позики, бюджетні та податкові тощо), **одночасно існують факти настання строку виконання боржником зобов'язань щонайменше перед двома його кредиторами та перевищення в той самий момент (звітний період) сумарного розміру цих зобов'язань над розміром всіх активів боржника**, які в сукупності і свідчать про ознаки загрози неплатоспроможності боржника.

Загроза неплатоспроможності у розумінні абзацу першого статті 34 КУзПБ наявна в разі, якщо задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами.

Однією з умов покладення солідарної відповідальності на керівника боржника є **існування у боржника протягом місячного строку ознак загрози неплатоспроможності**. Для встановлення загрози неплатоспроможності боржника, враховуючи конструкцію статті 34 КУзПБ, **необхідна наявність щонайменше двох кредиторів, строк виконання зобов'язань яких настав**.

Покладення солідарної відповідальності за зобов'язаннями на керівника боржника у зв'язку з не зверненням із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство при наявності заборгованості (на суми 3 543 825,27 та 664 521,58 грн) і загрози неплатоспроможності (судами першої та апеляційної інстанцій відмовлено у задоволенні заяви, судом апеляційної інстанції скасовано ухвалу та прийнято нове рішення про відмову у задоволенні заяви, суд касаційної інстанції попередні рішення залишив без змін)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо вжиття заходів забезпечення заяви розпорядника майна боржника про покладення солідарної відповідальності на керівника боржника за незадоволення вимог кредиторів у справі про банкруство

Постанова судової палати з розгляду справ про банкруство КГС у складі ВС від 15.08.2024 у справі № 907/935/21

Приписами КУзПБ законодавець утвердив пріоритет норм цього спеціального закону та субсидіарне застосування у процедурах банкруства (неплатоспроможності) загальних норм ГПК України.

Загальні норми ГПК України застосовуються при розгляді справ про банкруство настільки, наскільки це узгоджується з логікою законодавчого регулювання відносин банкруства (неплатоспроможності), зокрема ті норми ГПК України, що мають універсальний характер, тобто застосовні до вирішення однакових, переважно суто процедурних питань руху справи у позовному провадженні, так само і у процедурі банкруства (неплатоспроможності) за умови, що інше не встановлено КУзПБ.

Інститут забезпечення позову застосовується до заяви розпорядника майна про покладення солідарної відповідальності на керівника боржника.

Невжиття судом заходів забезпечення заяви у вигляді накладення арешту на майно керівника боржника і заборони йому вчиняти певні дії цілком вірогідно призведе до того, що керівник боржника буде вживати заходів щодо відчуження і своїх особистих активів.

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо питання можливості стягнення кредитором(-ами) з керівника боржника грошових коштів в рахунок індивідуального погашення заявлених вимог поза межами конкретної конкурсної процедури

Постанова судової палати з розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС від 04.09.2024 у справі № 908/3236/21

Належне телеологічне тлумачення положень частини шостої статті 34 КУзПБ полягає в такому:

- порушення вимоги Закону своєчасно звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство є підставою для стягнення з винного члена органу управління боржника збитків, спричинених таким порушенням, на користь боржника;
- належним позивачем за вимогою про стягнення збитків є як кредитор, так і боржник;
- якщо суд виявив порушення законодавчої вимоги своєчасно звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство, такий висновок відображається у мотивувальній, а не резолютивній частині рішення;
- кошти, стягнені із суб'єкта солідарної відповідальності, є коштами боржника, які, зокрема, включаються до складу ліквідаційної маси і можуть бути використані для задоволення вимог кредиторів лише у порядку черговості, встановленому КУзПБ.

Кредитор боржника звернувся із заявою про покладення солідарної відповідальності за зобов'язаннями на директора боржника у зв'язку з порушенням строку подання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство за наявності в нього ознак неплатоспроможності (судом першої інстанції задоволено заяву та з особи, яка несе солідарну відповідальність стягнуто на користь кредитора 1 018 810,47 грн, судом апеляційної інстанції скасовано ухвалу та прийнято нове рішення про відмову у задоволенні заяви, суд касаційної інстанції змінив мотивувальну частину рішення апеляції)

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо питання можливості стягнення кредитором(-ами) з керівника боржника грошових коштів в рахунок індивідуального погашення заявлених вимог поза межами конкретної конкурсної процедури

Постанова судової палати з розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС від 04.09.2024 у справі № 908/3236/21

Для покладення солідарної відповідальності на керівника / члена органу управління боржника істотне значення має встановлення **моменту виникнення** в нього **обов'язку звернутись до суду із заявою** про відкриття провадження у справі про банкрутство боржника.

За змістом абзацу другого статті 34 КУзПБ **передумовою для звернення** кредиторів своїх вимог щодо зобов'язань боржника до суб'єкта солідарної відповідальності **є розглянуте та вирішене судом питання порушення керівником / органами управління боржника вимог щодо звернення із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство** в разі перебування боржника у стані загрози неплатоспроможності із встановленням судом такого порушення та зазначення проце у відповідній ухвалі.

Такий порядок означає, що **і встановлення відповідного порушення, і вирішення спору про покладення солідарної відповідальності на відповідного суб'єкта** (керівника / члену органу управління боржника) зі стягненням з нього суми цієї відповідальності **здійснюється судом в одному судовому провадженні за відповідним зверненням кредитора / кредиторів**.

Суд не вбачає підстав для відступу від правової позиції Верховного Суду щодо застосування частини шостої статті 34 КУзПБ, раніше викладеної у постанові від 09.06.2022 у справі № 904/76/21, відповідно до якої принцип конкурсного імунітету, що діє з моменту відкриття провадження у справі про банкрутство як інструмент гарантування прав кожного із сукупності кредиторів боржника, не допускає стягнення кредитором (-ами) з керівника боржника коштів у рахунок індивідуального погашення заявлених вимог поза межами конкретної конкурсної процедури.

Актуальна судова практика щодо солідарної відповідальності

Щодо належного та ефективного способу захисту при зверненні із заявою про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності у справі про банкрутство

Постанова КГС у складі ВС від 25.02.2025 у справі № 914/1200/21

Солідарна відповідальність є **правовим механізмом захисту та відновлення прав кредиторів** (які були необізнані з вини боржника про стан його неплатоспроможності як під час вступу з ним у господарські відносини, так й після цього, під час погіршення платоспроможності боржника до стану загрози неплатоспроможності) **за рахунок особистого майна керівника** (органів управління) боржника, тобто майна, відмінного від майна боржника.

Солідарна відповідальність покладається за порушення (неподання боржником, який перебував у стані загрози неплатоспроможності, заяви про відкриття справи про банкрутство), **наслідком якого є неможливість виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами у разі задоволення вимог одного або кількох кредиторів боржника**. Тому солідарна відповідальність **має деліктну природу**, що узгоджується з частиною першою статті 1166 ЦК України, у якій встановлено, що майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала.

За правовою природою **зменшення майнової сфери боржника є збитками** (частина друга статті 22 ЦК України), які завдані боржнику такою особою.

Законодавець не розділяє ні в часі, ні в кількості звернень і судових проваджень вирішення питання про покладення солідарної відповідальності за зобов'язаннями боржника у справі про банкрутство, встановлюючи лише **процедуру розгляду та вирішення такого спору**: 1) встановлення порушення; 2) з подальшим покладенням за таке порушення солідарної відповідальності та стягнення з суб'єкта відповідної суми.

Судове рішення про виявлення порушення без притягнення винної особи до відповідальності вочевидь не призводить до захисту будь-чийх прав і створює потребу в повторному зверненні до суду, що порушує статтю 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та не відповідає усталеній практиці Великої Палати Верховного Суду.

Належним і ефективним способом захисту при зверненні із заявою про покладення солідарної відповідальності є пред'явлення вимог щодо встановлення порушення з покладенням за таке порушення солідарної відповідальності з одночасним стягненням із суб'єкта відповідної суми.

Заява про покладення солідарної відповідальності за зобов'язаннями на керівника боржника та порушення ним вимог ч. 6 ст. 34 КУзПБ (порушення строку подання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство), з огляду на наявність ознак неплатоспроможності боржника через наявну заборгованість перед 39 кредиторами на загальну суму 6 165 534,00 тис. грн, тоді як активи боржника складали 116 893 тис. грн (судом першої інстанції задоволено, судом апеляційної інстанції скасовано ухвалу в частині встановлення порушення вимог ч. 6 ст. 34 КУзПБ, суд касаційної інстанції змінив мотивувальну частину рішення апеляції)

3. Проблемні питання.

Проблемні питання

- 1) Недостатнє нормативне врегулювання інституту субсидіарної відповідальності (особа, що контролює боржника, розмір відповідальності та можливість її зменшення в залежності від поведінки, розміру частки та наявності впливу на прийняття негативних управлінських рішень тощо).
- 2) Непередання бухгалтерської та фінансової документації керівниками та засновниками боржника.
- 3) Застосування положень частини п'ятої статті 42 КУзПБ щодо приєднання до субсидіарної відповідальності осіб, які вчинили, погодили правочини або вчинили майнові дії, визначені частинами першою і другою статті 42 КУзПБ.

4. Справи передані / перебувають на розгляді судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС у 2025 році

Справи передані / перебувають на розгляді судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС у 2025 році

Справа № 15/68-10 (902/1563/23) – щодо необхідності уточнення правової позиції та вирішення питання щодо наявності / відсутності підстав для відступу від онії з них, викладених у постановях КГС ВС від 29.11.2022 у справі № 902/858/15 (902/310/21) або від 20.01.2022 у справі № 5009/4987/12 (908/25/21), стосовно застосування положень ст. 261 ЦК України у питанні визначення початку перебігу позовної давності у правовідносинах щодо витребування боржником майна, відчуженого у процедурах банкрутства.

Справа № 911/675/20 - щодо необхідності відступу від висновку, викладеного у постанові КГС ВС від 17.09.2024 у справі № 752/6166/17 в частині відсутності повноважень арбітражного керуючого Кудляка Є. В. надалі представляти інтереси банкрута ЗАТ «Київгума», про те, що за відсутності справи про банкрутство (справа втрачена і невідновлена), зокрема і постанови про визнання боржника банкрутом, згідно з якою арбітражний керуючий наділяється повноваженнями ліквідатора у справі про банкрутство, ліквідатор не має права підписувати та подавати від імені боржника заяви та судові позови.

Справа № 906/43/22 - щодо необхідності уточнення висновку, викладеного у постановях КГС ВС від 09.01.2024 у справі № 908/83/22 та від 28.02.2024 у даній справі щодо моменту виникнення у боржника зобов'язання з повернення безпідставно отриманих грошових коштів (стаття 1212 ЦК України) за договорами, які було визнано судом недійсними вже після порушення провадження у справі про банкрутство, що прямо впливає на визначення характеру заявлених грошових вимог кредитора до боржника (конкурсні чи поточні).

Справа № 902/560/20 - щодо необхідності відступу від висновку у питанні чіткого визначення обставин або дій, з настанням яких вимоги до боржника-поручителя набувають відповідного статусу конкурсних чи поточних, викладеного у постановях КГС ВС від 19.05.2021 у справі № 925/367/20 та від 09.06.2022 у справі № 911/1378/21, про те, що визнаючи конкурсними кредиторські вимоги до боржника, які виникли на підставі договору поруки, суд не встановив наявності окремого письмового звернення до боржника за відповідним договором, а виходив з того, що заборгованість у первісного боржника вже визначена та підтверджується відповідними судовими рішеннями.

Справа № 925/1240/21 - щодо необхідності відступу від висновку, викладеного в ухвалі КГС ВС від 12.11.2024 у справі № 922/4571/14, яка обґрунтована тим, що у касаційному порядку у справах про банкрутство не підлягають оскарженню постанови судів апеляційної інстанції, предметом перегляду яких були ухвали судів першої інстанції, постановлені за результатами розгляду скарг на дії арбітражного керуючого, можливість оскарження яких у касаційному порядку не передбачено абз. 1 ч. 3 ст. 9 КУзПБ. Зазначена норма не містить жодних винятків для перегляду в касаційному порядку рішень суду апеляційної інстанції, прийнятих за наслідками розгляду заяв про перегляд судових рішень у процедурі банкрутства, за нововиявленими обставинами.

Справи передані / перебувають на розгляді судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС у складі ВС у 2025 році

Справа № 911/1755/22 (911/1067/23) – щодо необхідності відступу від правової позиції (її уточнення тощо), сформульованої КГС ВС у постанові від 26.03.2025 у справі № 911/1755/22 (911/1068/23) у подібних правовідносинах щодо застосування статей 8, 75, 76, 77 Уніфікованого закону про переказні векселі та прості векселі (запровадженого Женевською конвенцією 1930 року, до якої Україна приєдналась на підставі Закону України від 06.07.1997 № 826-XIV) і статей 177, 178, 194, 197 ЦК України, положення яких також належать до законодавства України про обіг веселів (стаття 1 Закону України «Про обіг векселів в Україні»), статті 88 Закону України «Про нотаріат» у вирішенні спору стосовно заперечення проти платежу за векселем.

Справа № 911/1755/22 (911/3364/23) - щодо необхідності відступу від правової позиції (її уточнення тощо), сформульованої КГС ВС у постанові від 20.03.2025 у справі № 911/1755/22 (911/3365/23) у подібних правовідносинах, а саме у застосуванні положень статей 17, 75, 76, 77 Уніфікованого закону про переказні векселі та прості векселі (запровадженого Женевською конвенцією 1930 року, до якої Україна приєдналась на підставі Закону України від 06.07.1997 № 826-XIV) у вирішенні спору стосовно заперечення проти платежу за векселем, зокрема з підстав його безтоварності.

Справа № 910/3533/24 - щодо необхідності відступу від правової позиції (її уточнення), викладеної в постанові КГС ВС від 30.06.2022 у справі № 921/644/21 щодо застосування положень статті 254 ГПК України у справі про неплатоспроможність фізичної особи у її поєднанні з нормами статті 113, пункту 1 частини першої статті 120, частини першої статті 122 КУзПБ стосовно права кредитора, визначеного фізичною особою-боржником у заяві про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, на оскарження ухвали про відкриття провадження у такій справі.

Справа № 917/538/24 - щодо необхідності відступу від висновку (його уточнення), викладеного Верховним Судом у складі судової палати для розгляду справи про банкрутство КГС у постановах від 06.07.2022 у справі № 913/288/21 та від 26.04.2023 у справі № 904/2154/22 щодо застосування статей 34, 38, 39 КУзПБ стосовно дотримання порядку розгляду заяв різних кредиторів до одного боржника про відкриття провадження у справі про банкрутство.

5. Інформаційні ресурси

Верховний
Суд

Скористайся сучасними правничими ресурсами

База правових позицій Верховного Суду

Інтелектуальна система пошуку правових висновків, яка поєднує унікальне контентне наповнення та новітні технології добору релевантної практики ВС та ЄСПЛ, зокрема з використанням можливостей штучного інтелекту.

Supreme LAB

Інноваційний ресурс, який надає зручний доступ до інформації про справи, що розглянуті палатами, об'єднаними палатами та Великою Палатою ВС або перебувають у них на розгляді, а також зразкові справи.

Огляди та дайджести судової практики

Тематичні та періодичні аналітично-правові збірники з актуальною судовою практикою ВС, ЄСПЛ, Суду Справедливості ЄС.

Supreme Observer

Портал сучасного права, що акумулює контент на юридичну тематику: новини щодо ухвалених Верховним Судом рішень, дайджести й огляди судової практики, науково-практичні й аналітичні статті, презентації суддів, ексклюзивні інтерв'ю тощо.

Facebook

На офіційній Facebook-сторінці Верховного Суду публікується інформація про діяльність Суду, зміст ухвалених судових рішень, актуальні тенденції в судовій практиці, анонси заходів, що проводяться у ВС тощо.

Telegram i WhatsApp

Канали Верховного Суду в месенджерах є інформаційною платформою, на якій розміщуються важливі правові висновки у вигляді ілюстрованих кейсів, а також огляди та дайджести судової практики.

Instagram

Instagram-сторінка Верховного Суду є майданчиком для комунікації з майбутніми юристами й усіма, хто цікавиться розвитком сучасного права, його історією та перспективами, стежить за правовими новинками і проєктами, у яких беруть участь судді та працівники ВС: просвітницькі заходи, благодійні ініціативи тощо.

Платформа обміну знаннями Європейського суду з прав людини (ECHR-KS)
<https://ks.echr.coe.int/uk/web/echr-ks> (україномовна версія)

* ресурс, який містить систематизовану інформацію щодо практики Європейського суду з прав людини та постійно оновлюється

Верховний
Суд

Дякую за увагу!